

A. G. Matoš:
Život
za milijune.

Život za milijune. — Iz Eldorada. — Ja pucam! — Starinsko pripečenje. — Štakor. Moralista. — Zagrebački Baedeker. — Šipci (epigrami).

Drugo izdanje.

Cijena 40 filira.

Humoristična Knjižnica sv. 13. i 39.

□ 50 najboljih spezaka □

„Humoristične Knjižnice“, medju njima humoreske i satire **Gjalskog, A. G. Matoša, Ise Velikanovića, Zyr Xapule, A. Benešića, Živka Bertića, Mark Twaina, Guy de Maupassanta, Gogolja, Čehova, Rode Rode, B. Nušića, M. Ogrizovića F. Molnara, J. Swifta** i mnogih drugih hrvatskih, ruskih, nje mačkih i francuskih pisaca.

Snižena cijena K 10.

Ratne šale

II. dio.

Ratne pošalice, anekdote, pripovijesti sa fronte i iza fronte, dosjetke iz kasarne i t. d.

Cijena 50 filira.

Humoristična knjiž. 76-77.

Humoristična knjižnica

Tečaj II.

Svezak 13. i 39.

Život za milijune.

Ležim na divanu i trsim se, da ne mislim, ali ipak mislim. Ne misliti je teže no misliti, pa sam u trgovinu Babovac i došao s tom namjerom, da ne mislim. I veliki Majmonides imadjaše jamačno časova, kad je čeznuo da bude majmunides. Mislio sam dakle, i pred sklopljenim očima redjahu mi se babovački dojmovi: gospodja apotekarica slična Danteu; njen muž sličan ušatom loncu; Moritz Biberstock sličan Arijcu; Franjo Puh, kućevlasnik i novčar, sličan Hebrejcu; psić umirovljenog kapelana Brkotresine, sličan Amaliji Berkotressina, rođenoj Kverga; volovi s očima kao u Jupitrove volooke žene; mali pjetlić mog syrat štara, sličan Galu i don Juanu; crkveni toranj sličan nosu kapelana Vargovića... Mislio sam dakle bez opasnosti, ali malo te me ne udari kaplja povodom ove brzoglavke: »Vojvoda de Guiche, veliki tvoj pariski dobrotvor i pokrovitelj, sjetio se pred smrt i tebe, pa ti franceski konzulat javlja preko mene ovu neočekivanu vijest: plemeniti vojvoda namijenio ti je od goleme ostavštine dva milijuna franaka u gotovom. Čestitam! Akonto tog glavnog pogotka šaljem ti, znajući te u neprilici, pristojan zajam, na koji sam se sam zadužio. Ne zaboravi domovine i sjeti se svojih dobrih prijatelja. Tvoj N. N., odvjetnik«.

Da izletim kroz prozor, vrata, na poštu, u zrak, a u sobu nahrupi s mojim hotelierom Dolinarom Mavro Biberstock. Obojica mi istodobno padaju oko vrata, čestitaju, a Biberstock veli;

— Jučer ste me pumpali za desetaču, ali nisam imao. Evo! (Daje mi svežnjić forintača).

— Mene je zamolio, nisam imao, pa uzeh iz štedionice — gura mi gazda od »Bijelog Medvjeda« u džep banknote.

— Ali gospodo, ja nemam jamstva za toliki novac, a očekujem poveću sumu! — branim se, ali Dolinar vadi iz špaga »Narodni Glasnik«.

»Rietka sreća je zapala ovih dana jednog nadobudnog našeg čovjeka, gosp. Zlatousta Mačka, svršenog pravnika, jednoga od najistaknutijih članova mladje generacije i naše stranke. U Parizu, gdje je izvjesno vrijeme proučavao kriminalistiku i posjećivao »Političku Školu«, gdje se istaknuo kao najveća simpatija jednog Sorela i jednog Leroy-Beaulieu-a, bio je čitalac, lector poznatog aristokrate i nedavnog pokojnika, vojvode Antuna de Guichea, te mu ovaj, preminuvši bez potomaka, ostavio znatan dio od silnog svog imetka. Poznavajući našeg dragog Zlatousta, naročito njegov kult Josipa Kozarca i brigu za oživljavanjem mrtvih naših, imenice zemljoradničkih energija, ne ćemo se prevariti, prikažemo li ga već sada narodu kao dobrotvora, kojega mu je sama sudbina, dobra sreća, kojega mu je sam Višnji namienio«.

— »Oj Suzana, oj Suzana...« zapjevam od radosi, brzjavim svom prijatelju advokatu u Zagreb i primim naravno povoljan odgovor sa molbom, da se u Babovcu strpim još koji dan, zbog nekih formalnosti.

Na povratku s pošte pozdravlja i čestita mi cijeli Babovac tako srdačno i iskreno, kao da je sa mnom zajedno baštinio. Brijač, crn, malen i razbarušen kao violinist Sarasate, malo te me od oduševljenja ne liši nosa kod brijanja. Supruga kr. javnog bilježnika, što me dosele vrlo malo zarezivala, pozvala me preko pe-

rovodje dra. Klipa na svoja glasovita posjela, gdje se pio glasoviti čaj i čuo glasoviti glasovir. Znanac kapelan sa tornjem usred lica zagrlio me apostolski na trgu pred mojim hotelom, nadajući se, da ću zapuštenoj kojoj crkvi priuštiti barem novo zvono. Opazivši me debeli liječnik dr. Štrcelj, skoči sa komisijskih kola, prijeteci mi, da ne smijem iz Babovca, dok sasvim ne ozdravim. Urednik babovačkog tjednika »Podgorca« otima mi moju lošu sliku iz džepa za vanredno izdanje svog listića i formalno me interjuiše sa dodatkom, da ne smijem zaboraviti na mjesne vatrogasce, pjevačko društvo »Grom« i na sirotinju. Priznajem, novac mi već dosadjuje kao oskudica. Zaključavam se u moju sobu i ne mogu se snaći u novom položaju.

Još se nisam pravo ni zanio u maštanja o palačama, zaseocima, doživljenim romanima, putovanjima, slikama, muzici, o mom kipu usred grada, o podizanju svih vrsta domaće radinosti, o osnivanju pučkih biblioteka i ekonomskih škola, kad ali najednom bane k meni kao duvanje i sopot lokomotive — ona, Julčika, okrugla Juliana Bajs, rodjena Sedmak, udova i imućna posjednica kuće, vinograda, gostione i trgovine mješovitom robom, koju mišljah u materijalnim nevoljama svojim još juče uzeti za ženu, ma da se ona za tu osnovu vrlo malo oduševljavalaše, ginući potajno — kako se govorkalo — za pustim brčinama žandarskog narednika Raboševića.

Zakračunavši vrata, plače vesela udovica od moje radosti i malo te me ne zaguši zagrljajem, jecajući:

— Ah, Mačak moj ljubljani i preljubljeni Mačak, joj, kako smo sretni!

Bijaše, nije fajde, zamamljiva u bluzi od bijele svile, što pucaše kao zrelost ploda, u crnoj svilenoj suknji sa neodoljivim crtama udovičkih junonskih bedara i u širokom slamnom šeširu sa sjenama preko očiju kao kukinje, obraza ko zrele breskve, usana ko otvorena lubenica sa snijegom bijelih, ladanjskih, ci-

ganskih zuba. Na glasu je kao valjana domaćica i svaki pokret odaje odlučne navike špana ili vlastelina. Iz tamne bujnosti kose vije miris pokošenog sijena i svježina djeteline, a iz lijepog, krjepkog tijela dolazi kao ukus jagode i maline, divlje i šumske. Što sam mogao? Još maločas snivah o eksotičnim kontesama, a sad izgubismo zajedno pamet i svijest.

Probudivši se, izmijenismo prstene, a za pol sala znao je cijeli Babovac, da smo vjerenici. Doduše je Julka starija od mene za neko pola godine, ali što je to u doba, kad su muškarci mladi starci, pa se ženiš do podne, da se rastaviš popodne. I onako nisam nikad znao rukovati novcem, pa je za taj slučaj sa štedljivošću i imućnom domaćicom bio bolji od najpromišljenijeg izbora.

Do sto telegrafskih čestitaka sa svih strana primih toga historijskoga dana. Treba se obogatiti i vidjeti kako je svijet veledušan i dobar. Čestitaju mi i ljudi, koje dosele smatrah neprijateljima.

U večer mi svira podoknicu babovački tamburaški zbor, a družina »Grom«, počašćena pivom i večerom, oduševljava pjesmom dugo poslije ponoći u hotelskoj gostionici moje čestitare i goste: vascijelu babovačku inteligenciju i glavnogradske novinare, što dodjoše k meni po pitanje vijesti. Uz obilno blagovanje niže se zdravica za zdravicom. Kotarski predstojnik, znajući me oporbenjaka, moli, da ne zaboravim na činjenicu, da kao novi, doduše samo novčani velmoža, moram braniti interese viših i osiguranih stališa, kojima je zakon, država, vlada, glavni i jedini oslonac. Veseli i dobroćudni gospodin ne zaboravljaše mi »u izgled stavljati« naslov plemićki, podsjećajući nas, da tamo negdje u Turopolju ili Draganiću ima povjesnih plemića Mačaka, Mačića i Mačkovića, pa se moj obiteljski naslov jamačno negdje nekako zametnuo. Vodja najjače oporbene babovačke skupine Franjo pl. Puh, kućevlasnik i ravnatelj domoljubne štedionice, slavi u meni doduše političkog protivnika, no koji će

svakako naći načina, da među braću, do noža zavađenu, donese običaje poštenog, moralnog natjecanja, ako već ne palmu mira. Načelni moj prijatelj, odvjetnički perovodja dr. Krišimir Klip, slavni pomoć latinskog, franceskog kapitala proti sve opasnijem »Drangu«, nagovarajući me, da za našu siromašnu i financijski neorganizovanu stranku osnujem banku kao spas našega ugroženog maloposjedničkog glasača. »Grom« pjeva, da se tresu babovački prozori; oko mene radosno oduševljenje ljubaznog našeg svijeta, a pored mene srećna, zanosna toplina zrele, skladne, ugrijane udovice Juliane Bajs rodjene Sedmak, moje zaručnice. O, ima časova, kad su zadovoljni i ubogi milijunari!

Drugi dan, u nedjelju izjutra, iznenadjuju me školska djeca kao svog dobrotvora krasnim cvijećem, a krasna, plašljiva djevojčica u bjelini, kći bogatog mesara, dražesno zapinje u recitovanju Preradovićeve »Putnika«. Zagrlim je i zaplačem, a ona, mala sirotica, plakaše kao ja.

Odista, nemam snage za opis svih ljubaznosti rodoljubnog mjesta Babovca. Ljudi samo što se ne pobiju, zovući, vukući me u domove. Neka gospodja poslala mi je zlatom vezene papuče s napisom »Aller schützt vor Thorheit nicht«, — načelnik boce sa starom zelenikom, Mavro Biberstock drvenu čuturu s grbom i lozinkom, a ne samo iz glavnog grada i pokrajine, nego i iz Graza, Pešte i Beča primah gomile prospekata, ponuda za sve, pa i za bračne veze sa priloženim ženskim fotografijama, koje su moju Julku dovodile do pravog bijesnila. Šušalo se, da će me moje rodno mjesto kao i Babovac naskoro iznenaditi počasnim gradjanstvom. Neki Dalmatinac me pismeno pita, mogu li žrtvovati polovicu svog imetka za balon, za njegov balon, što će nas učiniti gospodarima domovine, Evrope, slavenstva, svijeta.

Drugi Dalmatinac zove me ništarijom, ako ne kupim njegov kip »Izvor nesreće« i ne pošaljem njegovom drugu, liričaru Stijepu Devenici, stipendij za

Pariz. Iz Srbije me bezimeni gjida odsudjuje na smrt, ne pošaljem li »na izvesno mesto tisuću dinara u zlatu«. Teta Fanika me zaklinje, da svu tu moju nesreću poklonim Crkvi i da odem u našičke ili vukovarske redovnike. Brat, studenat u Pragu, javlja mi, kako se na moje ime već zadužio na priličnu svoticu, kojom želi malo pogledati Ameriku, a možda i Japan. Djaci me mole za potpore, a neki utopista mi na široko priča, kako su moji milijuni prosta kradja milijuna iz Proudhonove otadžbine! — i kako će mi proletarijat u dani čas suditi, ne vratim li njegovim posredovanjem tu prekradju radništvu. U novinama, što stižu dosta brzo iz glavnog grada, čitam o mojim svečanim obećanjima, kako ću barem tri četvrtine svoga blaga namijeniti kulturnim i dobrotvornim svrhama. Neka Zagrebčanka, s kojom sam se tako dugo volio, dok je nisam izbliže upoznao, prijeti mi sablažnjivim samoubijstvom pred mojim stanom, ako joj ne vratim kao zakoniti muž poštenje, »oteto« poštenje, kao da je poštenje stvar, što se može oteti.

Milijuni mi stadoše evo već pomalo dosadjavati, a ja još ništa ne osjetih usred sveopće radosti zbog te moje sreće. Od briga i grdnih osnova nisam mogao više spavati. Na zaručni banket k mojoj Julci stignem sav blijed i porušen. Dobitak milijuna stao me mučiti kao gubitak.

Banket kao za biskupa, u vrtu pod lijepim šatorom. U vinogradu za potkućnicom gruvaju mužari, zdravice se nižu sred pjesme, tamburaške svirke i mirisa od lipe, božura i karanfilja. Veselje zažamori kao vašar i zabruji kao orgija.

Hranom, u vino zamočenom, napismo pijetla, prase i majmuna namjerničkog Talijana, te mnogi od smijeha padahu na tratinu pod sto. No baš kod »vanderčeka« domovini, desi se užasna dogodovština. U društvo upane kao komisija matora ženskurina, nakindjurenata i glasne spoljašnosti umirovljene konobarice, koje se maglovito sjetih iz mog djevovanja. Primije-

tivši me, padne mi kao bolest oko ramena i dok jecaše kao njemačka glumica: — Zlatoust, Zlatoust, o kako sam blažena, što smo se našli! — mali uparadjeni njezin deran zapleo mi se kao čičak u čakšire i dere se kao bokter: — Papa, dragi Papa, i tvoj Pepi je tu!... Pijani kokot medjutim skače i sve troje nas kao bijesan napada svojim oštrim kljunom i mamuzama; pijano prase nas gleda i dere se kao pod nožem, a majmun, Bog ga ubio, skače deranu Pepiu na ramena, nogama maše njegovim šeširićem, a rukama stao mu halapljivo, nervozno kopati po ridjoj kosi i tobože hvatati, grizti, čikati i bacati kukce, buhe, uši, što li!

Govornik, nazdravljajući netom otadžbini, lijeva u čudu vino — umjesto u svoje tusto grlo — za vrat krojaču Sotličeku, koji meće začudjen batac za uho kao olovku. Moja se Julijana najprije s cijelim društvom smijala kao pomamna, dok se napokon diže i priveže mi za uho birtašku ćušku, koju instiktivno vratim nametljivoj tudjinki, ne mogavši se nikako iskobeljati iz njenog zagrljaja. Pošto je općinski pandur jedva jedvice otrže, njen deran se zagriže za moje koljeno kao pašče, te jeknuh od grdnog bola.

Našavši se na samu s Julkom i tješeći je, donesu mi silu pisama. Sva su bila bezimena i tako infamna u svojoj zavidničkoj familijarnosti, te ih mogahu napisati samo drage moje znanice i znanci. Medju tim čestitkama nadjoh i dvije novinske bilješke. »Napred« veli: »Poznati domaći i bjelosvjetski pustolov Zlatoust Mačak primio je, kako je poznato, iz vojvodske franceske ostavštine lijepu svotu. Upitali smo se za tu nevjerojatnu aferu i naši nam prijatelji iz Franceske javljaju, da je pokojni vojvoda bio ženskog, upravo babljug spola, ne ostavivši velike svote samo »minjonima«, nego i majmunima i svojim (sic!)-psićima«. »Dombbran« pako piše: »Poznati socijalni i politički bajazzo i šarlatan Zlatoust Mačak primio je iz inozemstva ogromnu svotu od čovjeka, što mu ne bijaše ni rod ni pomoz-Bog. Zato nije čudo, da se u naše trulo sek-

sualno doba ime pariškog vojvode dovodi u nekakvu svezu s imenom kneza Eulenburga. Bilježimo sve to kao izvjesni kroničari s nadom, da će nas g. Zlatoust Mačak, ako i nije Harden, o svemu tome poučiti. Lov na milijune i lov na sjedečke vraški su slični. Ili: da ti milijuni nisu iz srećne ostavštine gdje. Humbert?»

Da podjem prvim vozom i da glavnogradske »novinare« kaznim ma i bičem ili tanetom, no u mom svratištu nadjem ovu brzoglavku: »Neki tvoj dušmanin krvavo se našalio s tobom i sa mnom. Franceski konzulat službeno poriče sve navode novina i nepoznatog kukavice, koji se zbog paklene mistifikacije znao dočepati znakova konsularnog dopisivanja. Ta osveta je — po svemu sudeći — politička. Ne očajavaj i budi jak. Tvoj dr. N. N., odvjetnik.«

Iz Babovca jedva iznijeh živu glavu. Htjedoše me linčovati.

Većina patriotičke štampe raširila je glas, kako sam u svrhu prevare sam rasturio laž o svojim milijunima. Novine me zovu »gospodin Humbert« i »gospodin Köpenick«.

Moja starica majka od sramote je umrla, a brat mi je samo poludio.

Iz Eldorada.

U ono vrijeme življaše vam neki Kzindl. Bio je čovjek napredan. Živio je naime i u Českoj. Onda se pretvorio u sina razmetnog. Sa ženama je pojeo baštinu svog čaće. Jeo je želud sa krmcima, došavši napokon u domovinu bez postola i bez gaća, sa podera-
nom, jedinom košuljom, punom životinjica kao akvarij ili menežerija. Bijaše konzervativac, ali to tvrdo uvjerenje mu ipak ne smetaše, da postane saradnik narodnjačkog i liberalnog Horizonta, jer u ostalom svi saradnici toga krasnog lista fabricirahu u tome

listu mnijenje, kojega sami ne imadjahu. Oni to zвахu profesionalno novinarstvo. Njima bo je profesionalni novinar tip, što širi uvjerenja protivna svojim vlastitima.

Kzindl bijaše dakle mameluk, vladinovac što pišaše i u oporbenom listu, prema lozinci Isukrstovoj i Husovoj, Starčevićevoj i Strossmajerovoj: »Sve za filir, a filir ni za što !« Inače je Kzindl tip zanimljivog intelektualca. Ima glavu kao bundeva, što čezne za glavicom kupusa, koja se u neprilici zacrvenila. Kada govori, gusla ustima kao da lovi muhe. Neprisposobiva figura! Nekada, u gimnaziji, pjevaše lirske pjesmice. On je počeo neprisposobivu svoju literarnu karijeru kao pjesnik: »Leti pčela malena, preko cvieća šarena«.

Posljedica njegovog načelnog beznačelnog piskaranja u Horizontu bijaše ta, da Horizont postade — — vladin list,

Sve se događja, pa se i to desilo.

Naravno, Kzindl bude nagradjen. Ima plaću septemvira. Ne zoblje više želud sa prascima, ne hrani više pod košuljom menažerija i akvarija, a dodje li mu kakav bijednik književnik, on mu veli :

— Eh, amice, u našoj domovini se ne može živjeti od pera ...

Kzindl naime ne piše perom, već strojem, što je u ostalom suvišno, jer je on sam obična mehanička šrajbmašina.

Šrajbmašina, što funkcionira ovako:

Svakog jutra je njezin poslodavac navine, bacivši u nju parolu, lozinku, kao:

— Čujete, Kzindl, danas nadrajsate, kako je vlada u stvari veći opozicionalac od opozicije.

I Kzindl sjedne, svira na šrajbmašini kao na glasoviru i u Horizontu, oporbenom listu, čitate u jutro, kako je silom najnovijeg položaja vlada — opozicija, opozicija — vlada ...

Inače je Kzindl dubok i vrlo realan mislilac, a njegova tikva nije idiotski globuski vaserkopf. On tvrdi

da je uvodnik članak, koji ništa ne veli ili koji svakome kaže što drugo. U modernom napredku vidi divan način, da slabi proguta jakoga, da vrijedni preteknu nevrijedne. U ljudskom društvu je najvažnija stvar blagajna. Pošto se sve može danas kupiti, pa i ljudi, Kzindl kao materialist smatra naš vijek ekonomijskim. Svoj narod srdačno prezire, jer njemu, Kzindlu, daje za »patke« plaću sveučilišnog profesora. I tako dalje. Sve te dubokoumne misli naći ćete međjutim u svakodnevnim fabrikama te šrajbamašine što postade najlukrativniji novinar, jer nemogaše svojedobno postati živoder.

Kzindl svakako nema ideja, ali on je ideja: — on je upravo jedna struja. Struja ljudi bez duha, što živu od duha. Struja duhova, što se pretvoriše u želuce, u mješine, u Starčevićeve Prodane Nevjeste — pardon — u Prodane Mješine !

Ja pucam!

Kako je poznato, Hrvatska obiluje velikim ljudima. I Krapovac ima svog velikana, pa se spremao već godinama da mu podigne spomenik, ma da Krapovčani nisu znali, što je upravo veliki Krap učinio za otadžbinu. Glavni trg ponosi se njegovim imenom i sedam kuća bore se za čast njegovog rođenja. I ljetos se, kao gotovo svake godine u lipnju, potaknu misao za nevidjenost Njegova spomenika, pa jedne nedjelje nagnu iz cijele domovine prama Krapovcu nekoliko domoljubnih društava i dosta radoznala svijeta.

Pored svog velikana ima taj gradić, malen prostorom i velik slavom, dosta inih znamenitosti. Prije svega znameniti potok Krapišće, tekući, gmižući kroz rodoljubivo mjesto, obrćući točkove i mlinske žrvnjeve, kvaseći volujske kože domaćeg mesarskog i kožarskog obrta, pa darivajući svakoga darom egipatske šuge,

tko bi se usudio u vrijeme zrele konoplje okupati se u mlačnoj idili tih glasovitih valova, šetalište na uzvisici, iza starodrevnog samostana, usred vinograda sa vinskim klijetima, sa šumicom, u kojoj ima čak i drveća, puno je klupa, kamo noću ne bi sio ni za živu glavu nijedan domorodac u strahu za — svoje hlače.

Nad trgovištem i šetalištem visi kostur pamtivječnog grada Oslovca, punog otrovnica, kopriva i papradi, odakle nekad, u staro dobro vrijeme, strmoglavljivaše niz kulu svoje romantične ljubavnike romantična Dorotheja Šterc, udova romantičnog Šterca, baruna oslovačkog. U mjestu cvate trgovina, naročito dućan mješovite robe Moritza Feigenstocka, koji stiže ovamo tamo prije dvadesetak godina kao pokućar, da postane vlasnik i parcelator obližnjeg grofovskog imanja Gudovca. I dvije štedionice krasno napreduju, ma da trgovište vrví zajmodavcima i zajmovima sa dvostrukim samo kamatama. Posao trojice odvjetnika takodjer sjajno napreduje, hvala razvijenom pravnom osjećanju našeg složnog puka. Župnik, velečasni Bobek, bivši saborski kandidat i poznati rodoljub, ima samo tu manu, što je u vječnoj kavzi sa cijelom pastvom i što se s protivnikom katkada pobije na javnom mjestu. Čitaonica služi, naročito zimi, psihološkom športu kartanja. Rodoljubiva politika uspjela je razbucati Krapovec samo u tri dušmanska tabora, a okolišnom je narodu toliko omiljelo putovanje, naročito u Ameriku, da komisija za vojno novačenje ne nalazi više novaka i da sva djeca kotarskih sela nalikuju krapovečkim financima, žandarima, trgovačkim pomoćnicima, pisarima i kapelanima.

I filozof Sertić krenu iz Zagreba za Krapovec, ali ne toliko zbog zabave u korist već pedeset godina projektovanog spomenika, već izleta i promjene zraka radi. Rodjen negdje tamo na Kordunu, siročče bez roditelja i bijedni krajiški stipendista, najbolji historik i geograf medju sveučilišnim drugovima, pošao je na taj kratki put s oduševljenjem mlada naučnjaka, što će

prvi puta ugledali nepoznat historijski kraj, sa nasladom seljačkoga sina, što će iza duga vremena i opet ugledati drago ladanje i sa zanosom pustinjačke mladosti, kojoj su jedine zabave instrukcije i naporna učenja. Čuo je, da će u Krapovec i neki njegovi kolege, pa ih je htio iznenaditi, uštedjevši za taj cilj lijepu svoticu.

Proslava trebaše početi popodne oko pet sati, ali on stiže već izjutra prvim krapovečkim vozom, jedinim što u Evropi ide pješice, obidje lijepu brdovitu krapovečku okolicu i mjesne znamenitosti, i zaplače od milja i oduševljenja na brdu, odakle puče modri vidik na gore i doline, sela i šume, na srebrnu rijeku i žute ceste. Odozdo iz gradića zvoni na misu, a on jeca od patriotske ganutosti nad ljepotom djedovske zemlje, zavjetuje joj mladost i svoju budućnost, opetujući u sebi mjesta iz Preradovića i Šenoe, pa sjećajući se bolno na svršetak pjesme svog pravničkog pobratima Majstorovića:

»Zemlje gore naše — kao mrtve sise,
A na njima gola, gladna djeca vise.«

Gostionica, gdje će ručati, već je puna vatrogasaca, veterana, prvih izletnika i otrobojničenih članova domaćeg pjevačkog društva »Frule«. Čudio se, kako još nema njegovih zagrebačkih drugova i dosadjujući se, ode preko puta u kafanu, jedinu u Krapovcu, na crnu kafu. U praznom lokalu nadje kod istog stola elitu, cvijet, kajmak krapovečkog društva.

Tu je krivonosi barun Schmuz u tirolskom lovačkom odijelu, »štrcan« iz časničkog zbora zbog nečistih afera, obrijan i sa glavon kao »feldflaša«. Zanimanjem je — bez zanimanja. Tu je sudbeni pristav Futač, nazvan Wright, jer čezne za balonima, ne mogući imati automobila, zadovoljujući se za sada biciklom. Koža mu je kao u mrkve, kosa kao u četke, a podrezani brci kao četkice za zube. Odjeven je, naravno, kao chauffeur. S njim razgovara o gospodji Odilon Kravarić, upravo Eduard Cravarich, sin glavnog krapovečkog kamat-

nika, bivši tehničar, sada štedionički činovnik, plaćajući još uvijek mjesečne obroke za tuđu, kako veli, djecu svog gradačkog, praškog i bečkog desetgodišnjeg plodnog djakovanja. Po pravom svom zanimanju daleko poznati glupan i bavi se bezuspješnim zavadjanjem učiteljica i poštarica. S uzdignutim, napomadjenim brkovima i crvenim kao eczema licem alkoholičara, on je tip narednika u civilu. U inozemstvu je zaboravio, veli, hrvatski. Inače simpatije sa socijalizmom. Kafanaricu, ljepuškastu i debelu plavojku plombiranih zubi, napola dekoltiranu, obujmio je desnicom oko struka, dok joj muž, mršajlija s iznurenom glavom konobarskog invalida i zlim, upalim očima profesionalnog kockara namiješta s konobaricom na buffetu gramofon, i kafanom tresnu, zakriješte zvuci iz »Vesele udovice«.

Društvo krapovečkih optimala predje na razgovor o veselim djacima, stiglim još sinoć iz Zagreba, što učiniše rusvaj u nekoj krčmi, a Sertić, misleći, e su to njegovi očekivani drugovi, zapita, tarući rupcem stidljivo filozofske svoje naočare:

— Pardon, oprostite, gospodo, možete li mi reći, gdje je ta gostiona s tim djacima?

— Tko ste vi, derane, što se nepozvano miješate u naš razgovor? — nabrekne ga Futač sa nadimkom Wright.

— Molim, ja u toj kavani ne vidim derana! — ustane Sertić i mrtvački pobijeli. — Vidite li ga vi, gospodine, imat ćete za to jamačno razloga i ja vam mogu tek od srca čestitati.

Svi skoče i nahrupe proti djaku, mršavom i zgurenom u modrom, bijelo kariranom jevtinom ruhu, tanke plave kose preko izoranog krupnog čela, anemij-skih očiju iza staračkih naočara, sa grčevitim posmjehom ispod mršave žute bradice.

— Za vas su batine, zagrebački dotepenče! — urliče Kravarić, upravo Cravarich i hvala stolicu.

Zar tako? — rekne Sertić promuklim glasom, krikne mahnitom; Ja pucam! — i turi ruku pokretom očajnika u grozni, u stražnji džep. Još nije desnice ni izvukao, a Kravarić, upravo Cravarich već je pod biljarom; barun Schmuz se bacio u nužnik i tu se ubarikadirao unatoč nečijem glasnom prosvjedu, a kassirka, kafanar, kafanarica i Futač, narečeni Wright, zaglaviše vrata, derući se preko bijelog, sunčanog, vrućeg trga:

— U pomoć, revolver, pucaju, u pomoć! — —

Za tren oka nahrupi u kafanu veteranac, vatrogasac, sokolaš, pjevač, seljaci, gradjani, panduri i dok mesar Funtek, ljudeskara u vatrogasnom odijelu, zakorači svirepošću bikoubioca prama filozofu, koji još uvijek blijedo i žuto stoji sa rukom u kobnosti stražnjeg revolverskog užasnog džepa, Sertić zavapi:

— Ja pucam! te naperi svečanim i groznim pokretom ruku proti mesaru, koji čučne, nabivši sebi na glavu stolicu i — —

U Sertićevoj desnici sinu mjesto smrtonosne cijevi nekakva — Bog da prosti! — štrcaljka, a kroz gužvu, kletve, smijeh i metež začu se nemoćan plač: kafanarica od grdnog straha rodila!

U taj čas stupahu junački preko bijelog, sunčanog, vrelog trga, prispjevši baš sa kolodvora, deputacija pjevačkih društava i dok razjareni mesar, kafanar, Cravarich i Futač alias Wright udarahu nesrećnog djaka šakama i biljarskim štapovima, zaori iz sto oduševljenih grla zanos stare, rodoljubne pjesme:

Mila, kuda si nam ravna,
Mila, kuda si planina — —

Himna odjekivaše, a Sertića izbacije izdrpanog, krvavog, polumrtvog na rodoljubni trg velikana Krapa: kao prebijenu mačku.

Naravno, krapovečki veliki čovjek Krap ne dobi spomenika ni iza ove vrlo uspjele narodne proslave.

Starinsko pripečenje.

Bil vam je tak v jednom selu opančar. Zval se je Cenek Ščukanec. Bil je jako dober človek. Caru je davat carevo, Bogu bože, a bližnega je imal rad, kak sam sebe. Ni bil baš veliki bogomolec, ni lizal poda f crkvi, kajti je znal, da je Gospon Bog sigde i da je boža cirkva celi lepi ovaj boži svet. Imal je samo jenu falingu. Štel je sve znati, makar ni dobro preveč znati, a još je gorše se znati, kajti samo Gospon Bog se znati smeju i moreju.

Jene večeri je naš Cenek z svojom tovarušicom baš štel spati ili, deca Miškec i Rožica već su bila f posteli, a nato vam negdo počne kučiti po obloku.

— Jezuš na, Cenek — reče Ščukancova, — to su za sigurno tati i tolvaji, poteri ih sveti križ! Naj im, dragi Cenek, za niš na svetu odpreti!

— Ha, verek, pak nek jesu tolvaji i tati. I fakin je človek kak sem ja. Denes je sveta nedela, siromaki su morti gladni, a ak su lopovi, onak nam samo život zeti moreju i nek im bu.

Cenek na oblok i reče: — Gdo ste, boži ljudi?

— Gladni i bosi siromaki bez krova. Pogorelci. Naj nas nutra puščaju za ljubav našega gospodara Jezuš a i gospe majke bože bistričke.

Cenek dukne, pušča ih nutra i reče im: — Falen Bog, siromašni pogorelci. Kasno je, nedela je, veto smo večerali, ali za dobre stare Horvate bu se već nekaj našlo. To je moja naj prostiju žena, a ti, Barica, daj metem toga malo slanine, jajec, kruha, polič vina i na vrtu natrgaj malo mladega luka. Ak još jenput večeramo, nebu carevina prepala. Prosim Boga i njih, naj se dostoju seti.

Jen pogorelec već je bil stari. F košari je imal bradvu. Zgledal je kak žagar ili zidar. Drugi je bil puno mlajši. Zgledal je betežno van, imal je tenku bradu i oči kak da se furt plače.

Gosti su bili jako lačni, i kad su se navečerali šunke, jajec, luka i kruha, Barica donese škaf i kopačnu i opere im s Cenekom prašne nažulene i krvave noge.

Kad su v jutro pogorelci gosti s Cenekom odišli, najde gospa Bara f kulu jenu pogorelsku palicu i sune v zrak kak da ju je kaća drgeznila ili pozoj fpičil. Bantina je vendar v nezinoj ruki počela dobivati listje kak ružmarinska grana, po boti su počele cvetati rožice, klinčeci, fiole i farbe kak na vuzmenskoj pisanici, a cela hiža vudri disati po temjanu kak da f crkvi gospon biskup mešu služiju.

Cenek je došel z svojimi gosti do majke bože na križajnu i kad su se počeli za srećen put kuševati, reče mlajši pogorelec s tenkom bradom i z očmi kak se furt plače.

— Vezda, predi nek odidemo, reči Cenek, kaj si želiš? Sve buš dobil kaj hoćeš, kajti sem ja tvoj gospon i spasil Jezuš, a ovaj stari je onaj trdi kamen Peter, na kojemu sam cirkvu svoju zidati počel. Kak nekad v staro vreme, idemo po svetu iskali dobre i čiste ljude, al ih nismo puno našli. Još uvek penezi, još uvek zlatni junec gospodari na svetu, bogataš globi siromaka, sabla kole slabšega, a sveta reč se za Judašovo srebro prodava. Još uvek sluge i moji apoštoli zidaju moju cirkvu i moja sveta cirkva još uvek ni gotova. Ti si ju zezidal f srcu svom ter zaželi od mene, kaj ti srce išče, pak mir vam svim ljudem dobre volje.

Cenek kušne Gosponov skut i zaprosi samo jeno. Prosil je Jezušu Kristušu i svetoga Petra, naj dostoju zapovedali, nek mu zdenec v negvom dvorištu sve pove, kaj se bu pripetilo.

Tak je i bilo. Boži Sin i sveti Peter odideju dale po belem svetu, Cenek dojde doma v dvorišče, luče vu črni zdenec i pita.

— Reči mi, moj zdenček, kaj bu za dvadeset let z mojom da prostiš ženom Baricom, z mojom decom

Miškecom i Rožicom i s Horvatskom, mojim polublenim orsagom.

Kaj je Cenek v zdencu videl, nezna nitko osim Boga, ali je moralo bili jako hudo, pokehdod je siromašni opančar od jada vujnega duknul ftopil se i kad je došel pred zlatni lokot na vratih dike nebeske, pove mu sveti Peter apoštol:

— Vidiš, Cenek, ti ne bi tak rano došel v diku nebesku, da nisi štel preveć znati kajti ni dobro preveć znati, a tulikajše još menše je dobro znati, pokehdob samo Gospod Bog sve znati i f srcu Jezušā Kristušā i Majke Bože sve zločestoće, sve grehe, sve muke i sve suze našega zemalskoga života nositi moreju i hoćeju.

Štakor.

Mačkovačka kronika još uvijek ne zna, kako je do toga došlo. Sluškinje u našoj provinciji pokatšto ne znaju baš sve.

Elem, On se oblačne, kišovite lipanjske noći našao u Njenoj sobi. U kuću nije ušao s ulične strane, već odostrag, gdje je uz kuću potok, prerušen u seljaka i sa crnom obrazinom na licu, kako je to naučio iz romana. U prizemlju dućan i stanovi pomoćnika Njenog muža. Trebaše dakle opreza, to više, što mačkovački kao svi tvrdi hrvatski zidovi nisu samo ušati, već i jezičavi.

On dakle preko ljestava kroz prozor u spavačnicu. Iz druge sobe kašljanje Njenog starijeg djeteta, dok Ga Ona u papučicama i modrom empire-ogrtaču grli pod slikom Leona XIII., biskupa Strosmajera i posljednjih zrinjsko-frankopanskih časova, skinuvši Mu s obraza crnu masku. Soba miriše jakim parfumom, a na okruglom stoliću pored sniježnog, svježeg kreveta vino, cigarete, šunka, maslac, ajvar, kolači i samovar za čaj. Muževa postelja je netaknuta, neras-

premljena, a ljubavnik na divanu obisnuo oko jedne gospodje, sluša joj na grudima uz kucanje sata sve to jače lupanje srca tetošeći:

— Ti si dobra, dobra — —

U sporednoj sobi i opet dječje kašljanje, a na ulaznim vratima kuca, škripi, sve jače i jače...

— Moj muž! — zapomogne Ona blijedo, užasno, tragično.

— Zar već iz Graza?

— Bježite, sakrijte se, ja Boga dragoga!

Vrata i opet zaškripe, a On sune pod krevet. Ona baci u potok vino i večeru, otključa vrata i vrisne iza glasa, jer u sobu doskakutaše dva uzplahirena, golema parcova.

On skutren lopovski pod krevetom, čeka na užaš muževog basa i osjeća, kako mu se pod široke gaće preko golog mesa naglo i bijesno uvlači sve više i više preko bedara grdan štakor, očajan i užasan od straha.

Don Juana zalio mrtvački znoj. Smučilo mu se.

Pošto mu Ona, zacjepljena od smijeha, pomože ispod kreveta, On na veliko Njeno čudo bez riječi odlazi kako je i došao posrćući kao pijanac.

Moralista.

Golojuh, ravnatelj štedionice u poznatom gradiću N-u, bijaše poštenjak na glasu. — Čistu obrazu malo vode treba. — Sve za obraz, a obraz ni za što. — Dobar glas vrijedi više no zlatan pas! — govorio bi svaki dan najmanje sto puta. Kraj njegove postelje ležашe u zlatnom povezu prevod Smilesove knjige o značaju. — Karaktera, značajeva nam treba kao komadić kruha, a baš karaktera, značajeva mi nemamo — propovijedaše Golojuh. — Što će mi pamet, što će mi naobrazba, nemam li značaja, nemam li moralne sile, da znanje i inteligenciju upotrebim na opću korist?

Jest, znanje je moć, ali samo u značajnika je znanje korisna sila, dok je inteligencija beznačajnika pravi proizvod pakla i najveća nesreća društvena. Ja nisam nikakav velik duh i veleum, ali svi znaju, da sam pošten čovjek. A i to je mnogo. Veleumi se radjaju. Talenat je dar božji kao zdravlje i ljepota, ali nitko se ne radja poštenjak. Dok je veleum plod slučaja, karakter je stvar osobne zasluge i prema tome bi ljudi trebali slaviti i nagradjivati samo značajnike, a nikako one, što su hirovima pukog slučaja umno jači od drugih, da budu obično daleko zaostajali u moralu.

Kao pravi moralista, kojemu je svijet razdijeljen u poštenjake, u elitne Golojuhe, i u nepoštenjake, što su još uvijek u većini, Petar Golojuh silno se starao za poštenje i moral u svom trgovištu, to više, što je kao ravnatelj štedionice znao da je poštenje medju inim i pitanje mjeničnog povjerenja. Kako ovako okrugao, krupan, dlakavih ruku i bradatog, ozbiljnog lica, u solidnim, neelegantnim, — u karakternim odijelima nema sreće u ljubavi, uzevši za ženu vrlo poštenu i vrlo ružnu Sidoniju-Sidu Dropučić, prezire sve lijepe žene i smatra ih beskarakternima, ma da u tome dolazi u velike sukobe s bratom, ljepuškastim i nestašnim koncipijentom kod mjesnog kr. javnog bilježnika.

Moralista Golojuh je mrzio naročito ženu svog intimnog prijatelja, mjernika i kućevlasnika Krulca. Bijaše Zagrepčanka, a pokrajinci ne vole Zagrepčanke. Nije se htjela družiti s ružnom i moralnom njegovom Sidom. Nosila se najnemoralnije, najelegantnije u poznatom gradiću N-u. I, što je najstrašnije, bijaše lijepa, čudno, neobično, neodoljivo lijepa. U svakoj toaleti izaziva njeno tijelo, mnogo više na prvi pogled u svojoj pravilnosti no što je uistinu izaziva i draži kao da je golo. Modre oči pod dugim trepavicama, crnim i svilenim trepavicama kavkaske robinje tako su duboke, krupne i tamne, da se čine poizdalje crne kao modra ponoć, pa kad vas gledaju, mislite e škilje i bojite se duže gledati te opasne, čarobne, modre i

crne oči, lijepe te oči! Zubi kao dirke novog glasovira, ruke zagrljaste, pravilne noge ne iskrivljuju ni najtanje pete visoke barokcipelice, crna sjajna kosa nemoderno bujna: zdrava kosa na zdravoj glavi bez nerveze i glavobolje, a u ugodnom, čudnom altu glasa poezija stare viole, rezerviranost neutažive strasti, sjena južnih noći, što odmah hvata za srce ...

Priča se, da je u Zagrebu nesrećno voljela djaka Primorca, pustolova i krasnika, udavši se za Petra pl. Krulca tek zbog morala i pristojnog položaja. Žene u poznatom gradiću N-u mrze je, jer se s njima sastaje tek kad mora. Djecu silno voli, ali je dosele jalova. Svira prilično na glasoviru, kuha izvrsno, ma da je Zagrepčanka, a sada joj je — kažu — ljubavnik novi sudac, kicoš Volf, neženja, uznemirujući svako veče susjedstvo, svirajući s njom u prvom katu stare Krulčeve kuće četveroručne komade.

I dok oni tako sviraju, moralista Golojuh u vrtu svratišta »K zlatnom kokotu« upozorava pl. Krulca kod pive i pečenog praseta na moral, na svetost bračnog života, na sramotne rogove glupih supruga, na podlo kukavništvo izvjesnih muževa, na parasitsku nezahvalnost golotrbih, zbog ljepote uzetih lijepih gradskih lakoumnica, na pomaganje očitog nemorala toleriranjem nemorala u vlastitoj kući, pa na pravo samoobrane i ubijanja u sličnim prilikama... Mjernik Krulac sluša i sluša, guta i guta, obarajući plavu, ćelavu glavu, čupkajući nervozno mršavu glavicu i grizući nokte, dok će jedne vedre ljetne večeri:

— Znam ja sve to već odavna. Ali što ćeš — sablazan, pa onda te proklete novine. U takvim stvarima je prevareni muž uvijek smiješan, a ja se kao zubobolje bojim smiješnosti. Učinim li što, ne ću i ne smijem biti smiješan. Zato te molim, budi mi kao prijatelj i kao poštenjak na glasu večeras na ruci kao svjedok. Ne ispituj mnogo — uhvatio sam ih. Noćas imaju sastanak. Ulovit ću ptičice »in flagranti« ...

— A gdje se sataju? — upita Golojuh, a oči mu kao u kuhanog raka.

— Malvina je primila brzojavku iz Zagreba, da zbog materine bolesti mora odmah tamo. U isti mah mi veli sluškinja Dora, da je Malvina naručila sobu kod njene sestre, udovice Bare, seljanke blizu željezničke pruge u Zagreb, u selu S-u. Rendezvous, nema sumnje.

S muzikalnim sućem — naravno.

— Po svoj prilici.

Prijatelji uzmu kola i oko ponoći stignu u gorsko, razbacano selo. Kola i kočijaša ostave oprezno kod crkve, pa krenu s Golojuhovim snažnim slugom poljskim putom i za desetak minuta stignu do seljačkog dvorišta s mršavim voćnjakom, jasenima, orasima, pa stajom, pojatom i stanom u jednoj jedinjoj, čadjavom slamom pokrivenoj drvenjari. Dva zastrta prozora obasjana... Golojuhu zabubnja srce kao općinski bubanj, slina mu se osuši, a grlo i riječ ga izdaše. U dvorištu zalaje pašče, netko se pojavi na kućnom trijemu, a Krulec će Golojuhu:

— Umakne li tkogod, ti ga sa slugom uhvati i pucaj u zrak, ustreba li.

Golojuh ga nije poznao, tako mu se lice izobločilo od jada i ljubomora na jasnoj mjesečini, a oči zakrvarile! Izobličeni poleti Krulec prama trijemu, uhvati seljanku za vrat i Golojuh začuje kroz strašnu tišinu kao kroz davljenje i hropac:

— Tu su — tu su — gospon — —

U izbi se ugasi svijetlo, seljačko pašče laje i urliče na pustom dvorištu, poskakujući podvita repa pod prozorčićima, vrata praskaju od mjernikovih udaraca, a iz sobe se čuje žensko zapomaganje i ludjački, bestialni glas Krulčev. Okno se naglo otvori, neko izleti na polje, padne na dvorište kao vreća, a Golojuhov sluga, tjerajući baš od kuće lajavo pašče, udari s obadvjema rukama kolčinom čovjeka, koji se htio spasiti bijegom, te se odmah ponovo bez svijesti srušio.

Moralista Golojuh, zabijen o tle dosele od užasa kao klin, priskoči do nesrećnika, zapali žigicu i ima što gledati: u krvi leži njegov brat, veseli koncipijenat, dok se iz sobe čuje, kako Krulac svoju divnu ženicu već moli za oprostnje ...

Zagrebački Baedeker.

Zaspo ja u ajzlibanu i zapo u jednu varoš. Uzmem čoeaka, da mi vrieme prodje i da me malo provoda po sokacima.

— Kako se zove to mjesto?

— Zabreg, naj dostoju.

— Baš je za bregom, gaće mu gosine! A ona kuća?

— Madjarska direkcija, da prostiju.

— Pa to sam ja u Zagrebu, lulu mu njegovu!

— A, nekak. Tu Madjari imaju pravicu.

— A ova lijepa palača ?

— To im je jugoslavjanska jakademija.

— Pa što tu rade?

— Ha — niš. Imaju pune pivnice papira.

— Ho — naj alaj ima tu cura! Ko na vašaru!

— Je nekak! Puce sediju, dečke glediju i zijake prodavaju.

— Ja bi njima u šake metlu i prtljaču! A što, zar je danas tu praznik?

— Nekak! Subota. To Židovi — da prostiju — iz cirkve ideju.

— Zar Žudije? Alaj ih ima ko na daći prosjaka!

— Ima ih, gospon, ima! Sve je, vidiju, sve je tu njihovo. Sve ove hiže i sve tam za bregom, tam v Zagorju, odkud sam ja jeje ja, moj japica i moj ma-mek.

— Pa to je brate moj, k'o u Tarnopolu ili u Pešti! Alaj ih imade, moj čiko.

— Nis ja čik, naj niš ne zameriju!

— Alaj ih imade, pa sve u svili i kadifi! Oni u zlatu i karucama, a naš svijet. ..

— Zube trebi, dragi gospon!

— A ko je ono na konju?

— To im je ban Jelačić. Sablom kaže na Potok i na kožarnicu.

— No, fala Bogu! Barem kožarnicu imate!

— Vraga imamo! Mi Horvati i Kranjci tam nutra delamo i kak torci smrdimo, po napoju, naj prostiju, plavajuć, a peneze meće v žep Židov Žiga Štern.

— E, brate moj, čekni malo i naskoro će nam i kožu skidati?

— Gle, pa i tu Srbi! Evo: — piše Vlačka ulica.

— Ah — odkud? Tu im je sama čista naša purgerija i par Židovov, kaj z nami Hrovati držiju.

— E, pa to nisu Židovi. To su Hrvati mojsijevci, svaka im čast! Ti ne švabčare ko Švabo iz Rajkovog Sriema. Ali kaldrma je baš vlačka u toj Vlačkoj ulici. A kakav ti je to Ribnjak bez vode?

— Joj, moj dragi gospon, najde se i tu kakvi krapec ili som f petek i na tašče k postu.

— Odkud Nova Ves, a po kućama bi morala biti Stara Ves?

— To je morti zato, kajti ovud furt nove mrtvace nosiju, na kolih i cafus.*

— A kakva je to tabla? Tko je taj Ivan Krstitelj Tkalčić?

— A, to im je, vite, ov stari, veseli birtaš, Samoborec i stekliš, domaća korenika kaj v ovoj staroj poštenoj hižici kak štiglec popeva.

— Blago si ga njemu, kad mu već za života spomenik podigoše!

— A kakve su to kućice — tu dolje?

— Eh — kak bi im povedal, gospon moj dragi? To im je kolonija v Zagrebu.

* Zu Fuss.

- Dakle škole?
- Nekak, nekak, škole, kakvih ni nigde na svetu. Kaj bi naši apotekeri i doktori bez tih finih škol delali?
- Alaj vam je lijepo groblje, tane mu gosino!
- Kaj ćeju? V Zagrebu je lepo samo mrtvecom, znaju mrtvecom s prve klase.
- A šta je tamo na krasnom onom brijegu?
- Bukovec.
- Jamačno zbog bukve.
- Alaj su oni špajnsni, gospon! Bukve su na Slemenju, a u Bukovcu je grozdje, gospon Barbot i gospon Mileusnić, feš dečki!
- No fala Bogu, da smo u tom gornjem gradu. A šta se krov ove crkve tako šareni?
- To im je zato, kajti je habaš Pogledić štel na cirkvi imali vuzmenu horvatsku pisanicu.
- A kakva je to kuća, što je krpe?
- To im je spravišće. Tu su spravlene, tu su naše pravice.
- A ovi kamenovi?
- Tu su, veliju, vužgali i kak odojka pekli Matijaša Gubeca, Stubičana. Štel je puntati, pak su ga živoga pekli kak raka. Denes je mužki kral Štefica Radić, ali njega nebuju živoga frigali, pokehdob je Štefica z mustači i z bradom već frigan i prefrigan.
- A kakva je to palača sa soldatom?
- To im je kvartir, gdje kvartirnik kvartira ne plaća.
- Živio taj Kvaternik! A kuda te silne šiparice i cure k'o na mobu?
- Te puce ideju v licej. Dosad su nam zapovedali školovani mužkarci, a sada se školaju puce. Budu videli, da buju puce i f soldačiju zeli!
- Daj Bože! A kaki s to jadi?
- Uzpinjača, dragi gosponček.

— Kakva uzpinjača, Bog te ubio, kada se eto i spušta? Spuštača je to, moj brajko silazača i nizbrdača, a nedaj mi Bože i sveti Nikola u tom kijametu gaće okrvariti i ludu glavu izgubiti! A kakva je ono voda?

— Sava.

— Kakva Sava, raja ne vidio, kad Sava teče kraj mog sela? A ona crkvice na brdu?

— Sveti Rok.

— Kakav rog, rogovi ti na čelu! Ti si lud, jer nisi valjda ručao!

— Voli, voli ručaju, moj gospon, voli, junci, biki i krave, a kršćene duše kričiju.

— E, brate moj, kod tebe ne gori lampa.

— Joj, dragi moj gospon, lampe* su na marvi i lampe ne goriju. Zbogom!

Šipci.

Nadgrobnica.

Samo pjesme skriviti je znao,
Spomenik bi imo, da je krao.

Djed unuku.

Mani se svog idealizma,
Što ne živiš od patriotizma?

Ženski portrait.

Sitne oči, bradavica, dlake — brada,
Nad koketnim smiješkom nos k'o safalada ...

* Lampe — njuške u goveda.

Apostat.

Kada gledam, kako Židi naše blago beru,
Dodje mi, da obrežem se i da mijenjam vjeru.

Atavizam.

Sasvim kao djedov kotac mu je pleten,
Otac bješe bukveš, vrli sin je kreten.

Po Sv. Pismu.

Hrvatska već vidje dosta raznih čuda.
Al ne nadje štrika za toliko Juda.

Androgin.

Prijatelj moj mladi postao je bena,
Otkad misli, da je samom sebi žena.

Čestitka.

Glava mu ko bubanj, noge kao lira:
Beba, baš si našla pravog kavalira!

Stara priča.

K drugom hrli moja riedka ženica,
Ostavlja mi kćer i protest mjenica.

Zavist.

— Bonapartu moj je Pisac vrlo sličan,
— Da, ali samo kad ga gledam, bogca,
draga! —
odostraga... —

Muzikalna.

Odbila sam jednog, što je pjevo c i s,
Jer mi u duetu nije bio b i s.

U albumu.

Dok je nama takvih, ko Vi što ste, dama
Nećemo mi nikad bit bez epigrama.

Empiričar.

Prirodnjak je učen moj prijaško Jovan:
On zna, što je ovca. Zna i što je ovan.

Divna perspektiva.

Mojoj gordoju muzi bit će ovo plaća,
Da će mi donieti mjesto pometača.

Pium desiderium.

Željeznicu dobiti će Lika,
Kad već neće imat stanovnika.

Susjedstvo.

Učiteljsku školu na Šalati grade,
Mirogoj da srodnog komšiju imade.

Ideal.

Vita jela nekad bješe naša Tinka,
Danas ide širom kao palačinka.

Savjet.

— Nemam ništa, samo kesu tanku! —
— Idi, brate, osnuj kakvu banku! —

Ad hominem.

Neki glupan prijeti, da ću biti lupan,
Ko da iza tog on neće ostat glupan.

Srce Zagreba.

Kao absces usred grada smrdi bolnica,
Ilici još samo fali — umobolnica.

Kolega.

Novinar naš ne zna, što to znači Moskva,
Pa u list svoj piše hrabro: »Neka Smokva«.

Shocking.

Mara je sirota skupijeh šešira,
S novcem svog Hebrejca hrani oficira.

Bogati rudnik.

Dok će cvast fukarom ova zemlja mala,
Neće nama trebat tudjih Martiala!

Popis do sada izašlih svezaka.

Svaki svezak stoji 30 filira.

Zvijezdicom označenih svezaka ima još samo nekoliko primjeraka. Može se dobiti sortirano i pojedince samo kod „**Humoristične Knjižnice**“, Zagreb u nekim većim knjižarama.

Sv. 1.—26. Posve rasprodani. Osim

Sv. 20. **Milan Ogrizović: Pripovijesti. III. izdanje.**

S karikaturom pisca od B. Petrovića.

Sv. 27.—37. **Ben Akiba Nušić: Trinaest šaljivih priča.** Drugo izdanje. Cijena 50 fil.

Sv. 28.—35.* Šaljive pripovijesti Zyr Xapule, Marjanovića, Benešića, Zagorke, Mark Twaina, Rode Rode i nadžarskih humorista.

Sv. 36. **Živan iz Srema** (Živko Bertić): Oslicz Szillárd i njegov certifikat. Satira.

Sv. 38.—43.* Šaljive pripovijesti A. G. Matoša, Ise Velikanovića, A. Benešića, E. Krambergera, Roda Rode, te francuskih humorista.

Sv. 44.—46. **Nušić: Maksim i druge humoreske II. izdanje.** 50 fil.

Sv. 47.—52.* Šaljive priče i satire Guy de Maupassanta, J. Swifta i A. Daudeta.

Sv. 53. **Isa Velikanović: Novi pakao i druge šaljive priče.**

Sv. 54. **A. P. Čehov: Činovničke humoreske I.**

Sv. 55. 101 šala iz „Kopriva“.

Sv. 56. **Francuski humoristi III.**

Sv. 57.—59. **Nušić: Humoreske. (Rasprodano.)**

Sv. 60. **B. Nušić: Izborne humoreske.**

Sv. 61. **Mark Twain: Povijest kapitolinske Venere i druge humoreske.**

Sv. 62. **Isa Velikanović. Prosci. Lakrdija u jednom činu. Za diletante.**

Sv. 63. **Najbolje njemačke anekdote.**

Sv. 64. **A. P. Čehov: Činovničke humoreske II.**

Sv. 65. N. V. Gogolj: Kabanica („Šinjel“).
Sv. 66.—67. Ratne šale. (Rasprodano.)

Sv. 68.—70. **Roda Roda: Paša se smije.**
Šaljive priče i anekdote s blizog i dalekog istoka 50 fil.

Sv. 71.—72. **Moderni njemački humor.** Izbor humoreska i satira najboljih njemačkih pisaca. Cijena 30 filira.

Sv. 73.—74. **A. P. Čehov: Izabrane humoreske.** Cijena 50 filira.

Sv. 75. **Živan iz Srema** (Živko Bertić): **Na velike škole.** Cijena 30 filira.

Sv. 76—77. **Ratne šale. II. dio.** Ratne pošalice, anekdote, pripovijesti sa fronte i iza fronte, dosjetke iz kasarne i t. d. Cijena 50 filira.

Sv. 78. **F. Molnar: Rajska i zemaljska ljubav i druge novele.** Preveo s mađarskoga dr. F. Madjarević. Cijena 30 filira. **Pikantno.**

Adresa za naručbe:

„Humoristična Knjižnica“ Zagreb.
Vojnička ul. 13.

Nušićeva djela

u svescima zajedno s romanom „Općinsko dijete“ K 4.-, poštom K 4-50.

Odgovorni urednik Zvonimir Biljan.
Tisak Pučke tiskare d. d. u Zagrebu.

Sveučilišna knjižnica u Zagrebu

13 i 39. / III

159831